

א.ב.

פרוטוקול מס' 52/ג
מישיבת הוועדה לענייני פנים
שהתקיימה ביום ג', ט' באלול תשי"ד -
7.9.54 - בסעה 10.15

נכוחים:

נ. חת - היו"ר
ר. במתוני
ש. הלל
ס. חזני
י. יסעיהו
א. כלפון
ג. מועדי
א. פרי
ס. קמין

מזמנים:

ז. ורהפטיג - סגן שר הדתות
ד"ר הירשברג - המחלקה המוסלמית, משרד הדתות
מר גלס - משרד המשפטים
ד"ר סילברסטון - היועץ המשפטי, משרד הפנים

סדר-היום:

- (1) בעיית הוועדה הטייעצת לענייני מוסלמים בחיפה;
- (2) מינוי המועצה המקומית בראס-העין, ובחירת יושב-ראש המועצה.

היו"ר נ. חת:

ברצוני לקרוא באזני חברי הוועדה מברק שנתקבל מאת הוועדה המוסלמית בחיפה, בקשר להסדר שהושג בקשר לתלונתם על משרד הדתות. הם טוענים שההסדר לא בוצע.

"אנו מוחים בתוקף על פעולתו החד-צדדית של הד"ר הירשברג שבא היום במיוחד לחיפה, אך בניגוד לטוסכם אתכם ועם ועדתנו להסדר העניינים שמהם אנו מתאוננים וטובלים, כמפורט בתזכירנו בוועדת הפנים ובפגישתנו ביום 23.8.54, הוא בא במטרה לאו דוקא להסדיר את העניינים אלא לסבכם כמנהגו בפעולותיו הנוגעים למוסלמים בחיפה. אנו מבקשים פגישה דחופה עם ועדתכם למען שים קץ לפעולותיו השרירותיות של הד"ר הירשברג, המזלזל בהתחייבותיו אף לחברי הכנסת."

חשבתי שכדאי לנצל את ישיבתנו זאת כדי להגיב על המברק ועל המלים החריפות בהן הוא מנוסח.

כן נתקבל אצלי היום תזכיר מאת אותה ועדה, כתשובה לשאלות ששאלנו את חברי הוועדה בעת הפגישה.

ס. חזני:

יש לי הצעה לסדר: דיון בקשר עם ועד ראס-העין. אני מציע לכנס ישיבה מיוחדת

של הוועדה בעניין זה.

היו"ר נ. חת:

לפני שאנו עוברים לסעיף הראשון של סדר-היום, ברצוני להודיע לחברי הוועדה כי בקשר עם חוק לתיקון פקודת העיריות בתעודתה שאלה של שכר חברי המועצות. הרוב בוועדה היה בעד דיון בשאלה זאת, ואילו המיעוט התנגד לדיון, בטענה שזהו נושא חדש. העניין הושבר לוועדת הכנסת, אשר החליטה שאין זה נושא חדש. עלינו, אפוא, לדון עוד בסעיף זה של שכר חברי המועצות.

ה'ו'ר ג. חת:

אני קובע, אפוא: גטרנו את החוק לתיקון פקודת העיריות, מלבד הסעיף הזה שבו נדון בתחילת המוסב הבא של הכנסת. אני מבקש ממשרד המספטים להדפיס את כל החוק, פרט לסעיף הזה. שבוע לפני תחילת המוסב יטלחו לחברי הוועדה את החוק המודפס.

מה שנוגע לענין הוועדה המייעצת לענייני מוסלמים בחיפה, מספר חברי הכנסת יטבו - לפי יזמתם הם - עם הקטלת שהיתה כאן, וביחד עם הד"ר הירטברג הגיעו לסולחה כלשהי. אינני יודע מה הוסכם ומה לא קיים הד"ר הירטברג.

אני מציע לסמוע מהד"ר הירטברג מה היה הסיכום, ומדוע הוא לא יצא לפועל. לפרטי הענין נטוב אחרי הפגרה.

א. כלפון:

התקיימה פגישה בין כמה מחברי ועדת הפנים ובין חברי הוועדה המייעצת הערבית - פגישה חצי-רשמית - על-מנת למצוא ספה מסותפת בין הניצנים. ארבעה מתוך תשעה חברי הוועדה המייעצת עזבו אותה, וסיכמו שהד"ר הירטברג ינסה להחזיר אותם. הד"ר הירטברג הקפיד את הכספים שלהם, באופן שלא היתה להם אפשרות לשלם כסף לתיקונים במסגדים, ולא היה להם כסף גם לעזרה סוציאלית. ביקשו שיבטל את ההקפאה הזאת, יקבל את המזכיר - שעליו החליטה הוועדה פה אחד - ויפעיל את הענין של בית-הקברות - דבר שהוועדה המייעצת טוענת שאוסר על-ידי הוועדה לבניית ערים, מכל זה לא יצא שום דבר, כי הד"ר הירטברג טען שלא הצליח לשכנע את ארבעה חברי הוועדה המייעצת שיחזרו לוועדה, ולכן ראה את תפקידו כגמור.

ד"ר הירטברג:

בהתאם למה שסוכם באותה ישיבה, נתקבלו ההחלטות כפי שמסר אותן טר כלפון, אולם בתנאי שחברי הוועדה שעזבו באמת יוחזרו על כנם. הדגשתי כמה פעמים שזהו התנאי שלי להמשך העבודה. כל השאר היה מותנה בחזרתם של הארבעה. מאחר שהם טרבו לחזור - לא ראיתי אפשרות להמשיך בשאר הסידורים. רציתי רק להזכיר שמאותו כסף שהוקפא ניתנו 1250 לירות באופן בלתי-רשמי. הוועדה לא עמדה, אפוא, כלל במצב שלא יכלה להמשיך בעבודותיה ולספק את הצרכים הדחופים של העדה בחיפה.

ענין בית-הקברות אינו קטור כלל בקיומה או אי-קיומה של הוועדה המייעצת. זהו ענין התלוי ברשות הפיתוח. ברוב טרסות הפיתוח תעמיד לרשותנו את השטח הנמצא בידה ואת הכספים הדרושים להכשרת בית-הקברות - נוכל להפעיל אותו. ברצוני רק להעיר שעד עתה לא נעשתה שום פעולה דומה מצד משרד הדתות להכשרת בתי-קברות. היא רק הקצבה כספיים לחברות-הקדישא היהודיות, אולם לא עשתה את העבודה.

ה'ו'ר ג. חת:

אין אני רואה כל דרך להיכנס לבעיה לפני הפגרה. יש אולי מקום לדבר על המשך התיוון שהתחילו בו כמה חברים. האם סגן שר הדתות מוכן לכך?

ז. ורהפטיג:

משרד הדתות מטפל בענייני המוסלמים רק בטוח ענייני הדת. ישנם עוד גורמים רבים המטפלים במוסלמים: רשות הפיתוח, האפורטרופוס לנכסי נפקדים, משרד ראש המטטלה עם היועץ לעניינים ערביים, משרד הפנים ומשרד החינוך. נראה לי שמשרד הדתות עושה הכל על מנת להסדיר את העניינים על הצד הטוב ביותר.

מה שנוגע לפעולות הקונסטרוקטיביות שנעשו על-ידי משרד הדתות למען המוסלמים: - בימי מלחמת הסחרור נהרסו בתי-קברות ומסגדים רבים. מבחינה זאת נחלקה הארץ לשני חלקים: א) מקומות בהם ישנה אוכלוסייה מוסלמית; ב) מקומות שאין בהם אוכלוסיין מוסלמים, אולם בשארן בהם בתי-קברות ומסגדים מוסלמים. משרד הדתות גייס את כל הכספים האפשריים כדי להבטיח ולקטור על מקומות אלו. אולם אין זו רק שאלה של תיקונים, אלא של שמירה על המקומות לאחר שנעשו בהם תיקונים והוקפה מסביבם גדר.

ז. ורהפטיג:

עם קום המדינה היו בחיפה 300-400 מוסלמים. כיום ישנם כ-800. הם היו קוברים את מתייהם בבית-הקברות על-יד תל-חנן. אין כל קושי להמשיך ולהשתמש בבית-קברות זה גם כיום, לא קושי בשחוני ולא קושי בריאותי. ישנם קשיים מצד תושבי הטקום, אולם אנו לא הכרנו בקשיים אלה. ישנו בית-קברות שני, יותר רחוק, באיבטי. המוסלמים בחיפה השתמשו בבית-קברות זה, ולא בבית-הקברות של תל-חנן. עכשיו, מסגדל מספר המוסלמים בחיפה, הם טענו שיש להם צורך בבית-קברות בתוך חיפה. כשיש צורך בבית-קברות יהודי, אין מסרד הדתות עוזר בהקמתו בכסף. בנוגע למוסלמים קיבלנו עלינו את התפקיד להמציא להם את הקרקע לבית-הקברות. ישנם קרקעות רבים של הווקף בידי האפוטרופוס לנכסי נפקדים ובידי רשות הפיתוח. פנינו בענין הקצבת קרקע לרשות הפיתוח. התנהל אתם מסא-ומתן מוסך בטשן שנים. רק בשבוע האחרון קיבלנו מהם סכתב שהם עומדים לסרד את הענין. אולם אין הם מקציבים את הקרקע, אלא יהיו מוכנים למכור אותה. מנין למסרד הדתות כסף? פנינו לאפוטרופוס לנכסי נפקדים שיתן לנו את הכסף לסלם בעד הקרקע. על-כל-פנים, כל הסידורים הצריכים להיעשות על-ידי מסרד הדתות, נעשו על-ידו. עד קום המדינה השתמשו מוסלמי חיפה בסני בת-הקברות הקיימים. מספרם אינו גדול עכשיו משהיה אז, וטאלה זו אינה בוערת ביותר.

מה שנוגע לרכישת מקבצים מיוחדת להובלת מתייהם - בסום מקום בארץ לא הקציב מסרד הדתות כסף לשם כך. בחיפה ישנם, כאמור, 800 מוסלמים. אם נקציב לכל מקום שיש בו 800 איש מכונית להובלת מתייהם - יעלה הדבר למסרד הדתות במיליונים רבים.

אליזבי יודע אם ישנו עוד מסרד במדינה שיש בו נפקדים מוסלמיים כפי שישנם במסרד הדתות. במסרד הדתות ישנם ארבעה קארים, 40 מסרדי-ניסואין מוסלמיים, ועוד. גם במסרד המרכזי אנו מטתדלים להכניס עכשיו מוסלמי אחד.

אשר לטענתה של הוועדה המייעצת בענין הקמת בית-זקנים ובית-יתומים: - מסרד הדתות הפך להיות שתדלן גם בענין זה. העברנו את התכנית להקמת המוסדות, והם יקומו, שלושה מוסדות ארציים: המוסד לחינוך אנטי-דת בעכו, בית הזקנים ובית-היתומים. בענין זה מתנהל מסא-ומתן עם מסרד הסעד ורשות הפיתוח.

אשר לוועדה המייעצת בחיפה: - תפקידה של הוועדה הוא לייעץ. מסרד הדתות נלסה ללכת בדרך זו של שיתוף המוסלמים בסידור עניניהם, ומינה את הוועדה המייעצת. בשטח שאינו מטלל צבאי עשינו טורה של מינויים כאלה, ואף השתתפנו בכמה מיסיבותיהן. ייתכן שהמוסלמים צריכים לדרוש מסכונות רחבות יותר לוועדות שלהם - אז עליהם לנהל בענין זה מסא-ומתן עם הממשלה. אבל כל עוד הוועדה היא ועדה מייעצת - עליה להבין שהיא ועדה מייעצת ולא ועדה מחליטה. הגדרנו את תפקידי הוועדה, ומינינו ועדה מייעצת בת טענה חברים - ? חברים מחיפה ושנים מסחוז חיפה. התחילו היכוכים בתוך הוועדה, שבעקבותיהם רצה יושב-הראש שלה להתפטר. החיכוכים היו בין חמישה חברי הוועדה לבין הארבעה האחרים. אי-אפשר לטעון בענין זה שהיות והחמישה הם רוב - נקבל את דעת החמישה. הוועדה הריהי ועדה מייעצת, ודעת הארבעה בייעוץ זה צריכה להישמע אף היא. באו אלי הארבעה וטענו: בחיפה ישנם 800 מוסלמים, ואילו בטחוז - למעלה מ-4000. חלוקת המסונות אינה צודקת, אפוא. באו אלי החמישה וטענו: הוועדה המייעצת תפקידה לייעץ אך ורק בעניני חיפה, ואין מקום כלל לנציגי מחוז חיפה. מדוע הסכימו, אפוא, מלכתחילה למינוי שני הנציגים מהמחוז? נוסף לכן, תושבי מחוז חיפה עניינם בהרבה מתושבי חיפה העיר, ובטביל לתקן מסגדים במחוז צריך יהיה לקחת כסף מתקציב המדינה, בעוד שבחיפה יהיה למוסלמים כסף רב. אני אברר את הענינים ואת נכונות הטענות. כרגע שתגבלתה המחלוקת בין החמישה והארבעה, הלכו החמישה ופיטרו את הגזבר, שהוא אחד מהארבעה, והודיעו על כך לבנק, ואילו למסרד הדתות לא הודיעו. מסרד הדתות החליט, אפוא, להקפיא את מינוי הכסף בכלל. צריך להסדיר ראשית-כל את הענין הביקורת ולראות אם היו מעילות כספיות או לא. התברר שלא היו מעילות כספיות. אולם החמישה לא חיכו לגסר הבידורים, ופנו לוועדת הפנים של הכנסת.

אני מבין את חשיבות הענין. אבל אם ועדה של הכנסת תתחיל להיכנס לחיכוכים של כל ועדה מייעצת - לא יהיה סוף לדבר. אם חברי הוועדה המייעצת רוצים לדאוג באמת ובהסמים לסידור הענינים בעיר - אל יכניסו פוליטיקה לענין. תפקידה היחיד של הוועדה המייעצת הוא לדאוג לענינים הדתיים של המוסלמים בחיפה, ואם ועדה זאת מתחלקת ל-4 ו-5 - עלינו להיכנס לעובי-הקורה ולשמוע את שני הצדדים. אחרת יהיה עלינו לבטל את הוועדה הזאת ולטנות ועדה אחת, או אדם אחד שייעץ.

ז. ורהפטיג:

היתה כבר שאילתה בכנסת בענין בית-הקברות
בבת-גלים. **מדעצמח** בטם היותםן חרש בטסח
בית-הקברות. סדרנו את הענין למסדרה, ועטינו טשפט. האדם הזה התפטר עם
הוועדה המוסלמית. הוא נתן להם 400 לירות פיזיים. הוועדה המוסלמית
פנתה למשרד הדתות בבקשה לבטל את התלוונה. המחלקה המוסלמית במשרד הדתות
אסרה שהיא מחכה לפנייה הסטית בכתב בענין. ועדה מייצגת צריכה לייעץ לנו,
ואנו צריכים לפקח עליה. פניתי עכשיו אל הסטלה בענין זה. ביקשנו
שיעבירו אלינו את נכסי הווקף, ואז נוכל להסדיר את הענינים. כי בינתיים
הטעב הוא כזה שבמשרד הדתות ישנם רק הנכסים שעליהם ישנה הוצאה, ואילו
הנכסים המכניסים של המוסלמים נמצאים בידי רשות הפיתוח והאפוסטרופוס
לנכסי נפקדים. אלו ההערות של לי בקשר לתזכיר ששלחה הוועדה, וסטרם הגיע
אלי.

ג. בסמוני:
אם שלווה מתוך תשעה חברי הוועדה מתפטרים -
אי-אפשר לסתק בגלל זה את כל עבודתה של
הוועדה. אם ישנו רוב בוועדה - היא יכולה להמשיך בעבודתה.

היו"ר ג. חת:
אני מציע להגיד: רטטנו לפנינו את הודעת
סגן שר הדתות שהוא נכנס וימשיך להיכנס
לעובי הקורה, ונסתפק בזה לפני הפגרה. אם הדברים לא יסתדרו - נחזור
לענין אחרי הפגרה. עכשיו, אחרי שטענו את דברי סגן השר, אינני חושב
יותר שיש צורך בתיווך, אלא סגן השר ימשיך בטיפולו.

ד. קמין:
אני מצטרף להצעת היו"ר, אבל אני מציע להתנות
זאת בזמן.

ט. חזני:
גם אני מצטרף להצעת היו"ר, אולם אני מציע
שבתחילת מושב החורף נחזור לענין, בין אם
הוא ייושב על-ידי סגן השר ובין שלא ייושב.

י. בסמוני:
על הוועדה לחזור ולדון בענין. טענו כאן
טענות מצד חברי הוועדה המוסלמית; טענו
תשובות מסגן השר. עלינו להביע את דעתנו על הטענות ועל התשובות.

- הוועדה:
1. הוועדה רסמה לפנייה סגן שר הדתות מטפל בבעיית
הוועדה המוסלמית, וזכין לטפל בבעיה לכל פרטייה.
הוועדה מקווה שהדבר ימצא את סידורו בטמן הפגרה.
 2. הוועדה מעבירה לשר הדתות תשובה שנתקבלה על שאלות,
ומבקשת את תשובתו בהקדם.
 3. לאחר הפגרה תחליט הוועדה אם ובאיזו צורה תמשיך
לטפל בענין.

ט. חזני:
בענין ראש העין: - אם הוועדה מטכימה להתכנס
בענין זה עוד לפני הפגרה - סנה טוב. אם לא -
אני מציע שהיו"ר יבקט סטר הפנים הסבר על צורת סינוי המועצה המקומית
בראש-העין ובחירת היו"ר שלה, ויעביר את תשובת השר בכתב לחברי הוועדה.
אם חברי הוועדה סתי מיעות ירצו בכך - תקיים הוועדה ישיבה בענין זה
בימי הפגרה.

הענין הוא בזה: היתה מועצה נבחרת בראש-העין.
היו תוצאות סטויימות של הבחירות בשעתו, והמועצה הנבחרת טיקפה את יחסי
הכוחות הציבוריים במועצה. עכשיו מונחה מועצה בהרכב אחר, שונה בתכלית
מהרכב המועצה הנבחרת, הרכב שאיננו מסקף את יחסי הכוחות הציבוריים במקום.
מה היה הקריטריון של שר הפנים לסינוי זה?

בחירת היו"ר של המועצה נעשתה בישיבה שבה
השתתפו רק חלק מחברי המועצה, טכיוון שחלק ערער על עצם ההרכב. היו"ר
נבחר מתוך חוג שבמועצה הקודמת - הנבחרת - לא היה טיוצג כלל, ואילו
במועצה הנוכחית יש לו רק טיעה קטנה. הייתי רוצה לטמוע הסברים על כך.

הוועדה:
יו"ר ועדת הפנים יבוא בדברים עם סנהל משרד הפנים בקשר
לסינוי המועצה המקומית בראש העין ובחירת היו"ר שלה.
תוך השבוע הבא תתכנס ועדת הפנים לדון בתשובת הסנהל
הכללי של משרד הפנים. (הישיבה נועלה בטעה 12.00)